

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

26. TÝDEN (26.6.2023)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka Poradenství. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

V některých porostech velmi vysoké počty krytonosců, noví se líhnou, poškození bude vzrůstat. Početnost zápředníčka zůstává vysoká, lokálně až kalamitní výskyt. Migrace molic je zatím slabší, je cca v polovině, nymfy zatím nejsou. Na méně ošetřovaných porostech přibývá dřepčků. V cibuli je hodně třásněnek, v brukvovité zelenině jsou redukovány ochranou proti jiným škůdcům. Mšice a housenky většinou v nízkých počtech.

Přetrvávají rozdíly mezi oblastmi v početnosti škůdců (např. dřepčků), obdobně jako v loňském roce. Počasí pro migraci je příznivé, někteří škůdci mohou překročit práh škodlivosti během několika dní – monitorovat minimálně 2x týdně.

Brukvovitá zelenina - v některých porostech skokově přibýlo dospělců krytonosců, kteří se líhnou z řepky, při vysokém výskytu (několik brouků/rostlinu) poškození listů, mohou způsobit vyslepnutí, u kedlubnů praskání, larvy později škodí v řapících. Další se líhnou, početnost poroste. Nadprůměrné jsou i výskyty zápředníčka, dospělců ubylo, ale housenek i kukel je v porostech dostatek pro novou generaci, místy až kalamitní výskyty (několik housenek/rostlinu) i přes ošetření - zkrátit interval postřiků. Molic je méně, migrace se zpomalila, řepky teprve zasychají, bude pokračovat. Zvyšuje se škodlivost dřepčků, kteří se stěhují do šťavnaté zeleniny ze zasychajících rostlin v krajině. Někde přetrvává vyšší výskyt třásněnek. Pokračuje migrace mšic, kolonií zatím minimum. Bělášků a můr zatím málo, občas miny od vrtalek.

Ostatní zelenina - pokračuje slabší migrace mšic do různých plodin, často jsou regulovány predátory a parazitoidy. Početnost třásněnek na cibuli v závislosti na intenzitě ochrany, při vyšším výskytu poškození vzhledu listů, objevují se i v dalších plodinách. Na chřestu dospělci a vajíčka chřestovníčků, významná vrtule chřestová nebyla zjištěna. V zemi škodí drátovci, v porostech častí dospělci kovaříků. Létají dospělci kovolessklece gama a můr. U drobných pěstitelů může škodit na cibulovinách molík česnekový. Přibývá dospělců obaleče hrachového.

Riziková: krytonosci, molice, zápředníček, dřepčci, housenky můr, drátovci, třásněnky, mandelinky, kyjatky a mšice

Molice vlašovičnicková

- migrace se zpomalila, ale početnost na většině lokalit již nad prahem škodlivosti.

Monitoring - dospělci a vajíčka na spodní straně listů, při masovém přeletu jsou dospělci všude v krajině. Mohou krátkodobě usednout i do jiných plodin - do několika dní sami odletí bez nutnosti ochrany. V polní tykvovitě zelenině může být zaměněna za molici skleníkovou, které je menší a bez tmavých skvrn na křídlech. Pokud se v porostu objeví během pár dní hodně dospělců, ale žádná vajíčka či nymfy, tak je to krátkodobě odpočívající m. vlašovičnicková.

Ochrana - v závislosti na početnosti dospělců. Migrace potrvá cca 2-3 týdny, plán ochrany je třeba rozvrhnout na celé období (začít kontakty proti dospělcům, po vylíhnutí nymf zařadit systémovější přípravky). U molice je důležité ošetřit co největší plochu spodní části listů, nekvalitní ošetření (např. nevhodné trysky s velkými kapkami) rozhodují o odlišnostech v napadení sousedících porostů různých pěstitelů.

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- početnost se začíná zvyšovat (nová generace + přesun do zeleniny z okolních zasychajících vegetací), škodlivost zůstává lokální, připomíná to loňský rok, kdy byly velké rozdíly mezi oblastmi i jednotlivými pozemky.

Monitoring - dospělci zpravidla na vrchní straně listů, za nepříznivého počasí se mohou ukrývat u kořenového krčku. Přítomnost prozradí požerky na litech.

Ochrana - v závislosti na počtu dospělců.

Zápředníček polní

- místy až kalamitní výskyt housenek všech instarů, dospělců v porostech ubývá (konec generace), z kulek na rostlinách se bude brzy líhnout generace nová.

Monitoring - zelené housenky na spodní straně listů, mají tvar brousku (nejširší uprostřed). Při silném výskytu poletují dospělci v porostu. V letošním roce přetrvává z neznámých důvodů podprůměrná účinnost feromonových lapáků (početnost neodpovídá pozorovaným dospělcům v porostech ani poškození rostlin).

Ochrana - sítě proti hmyzu zabrání kladení vajíček. Ochrana se provádí proti nejmladším housenkám, při vysokém výskytu dospělců se může ošetřit i na dospělé před vykladení vajíček (spojit s ochranou proti molici a dřepčíkům).

Krytonosci

- od minulého týdne místy skokově přibýlo dospělců (několik brouků/roślinu), líhnutí pokračuje, riziko poroste. Výskyt jarní generace na řepkách byl rozvleklý, přilet brouků a riziko škod bude až do července.

Monitoring - dospělci často skryti v porostu, použít žluté misky jako při monitoringu v řepkách. Při vysokém výskytu viditelné poškození listů i z horní strany, na spodní straně až několik dospělců (gregarický žír).

Ochrana - cílit na dospělé před vykladením vajíček. Při vyšším výskytu škodí i dospělci žírem. Intenzivní ochranou v řepkách se vyselektovaly rezistentní populace k pyretroidům (nemusí fungovat), doporučuje se tankmix pyretroidu s acetamidem.

Housenky můr

- může škodit více druhů, včetně polyfágní osenice polní, početnost na sledovaných plochách zatím nízká.

Monitoring - vajíčka na spodní straně listů i dalších částech rostlin, jednotlivě či v početných snůškách. Housenky nejčastěji na listech. Početnost dospělců vybraných druhů lze zjistit ze sítě světelných lapáků ÚKZÚZ.

Ochrana - ošetřuje se proti mladým housenkám krátce po vylíhnutí.

Mandelinka bramborová

- sledování ukončeno, škodit může po celé letní období.

Kyjatka hrachová

- početnost variabilní, v závislosti na ošetření, srážkách a početnosti užitečných organismů. S dozráváním hrachu sama odlétá.

Monitoring - v počátku jsou ukryté mezi listy na vrcholových částech rostlin, velké kolonie jsou na vegetačním vrcholu, listech i luscích. Zelené nymfičky jsou dobře maskované, mohou se snadno přehlédnout.

Ochrana - rychlost růstu kolonií je vysoká, provádět monitoring 2x týdně. Kyjatky lákají predátory i parazitoidy, při nízkém výskytu mohou regulovat jejich početnost - zohlednit při rozhodování o postřiku.

Mšice

- pokračuje migrace různých druhů mšic do porostů, početnost je zatím nízká, ale počasí je příznivé, škody mohou nastat u druhů přenašejících viry. U m. zelné se začínají

tvořit první minikolonie, mohou být ukryté v malých hlávkách.

Monitoring - okřídlení dospělci a bezkřídlé nymfy mohou být na listech nebo ukryty mezi nahloučenými listy apod. Nepřímo na přítomnost mšic upozorní výskyt predátorů a mšicomarů.

Ochrana - v závislosti na druhu a plodině. Přímé škody sáním kromě mšice makové zatím nejsou (nízký výskyt - zakládání kolonií), ale u některých plodin je významný přenos virů - ty je třeba začít ošetřovat při prvním výskytu dospělců.

Třásněnky

- početnost zůstává vysoká, počasí jim vyhovuje, naletují i do letošní cibule, škodlivost se bude zvyšovat. Pronikají do hlávek zelí, kde se v místě sání začínají tvořit nádorky.

Monitoring - tmaví dospělci a světlé nymfy jsou ukryti mezi nahloučenými listy nebo volně na listech. V místě sání tmavé kupičky trusu. Nymfy mohou být zaměněny za světlé částičky půdy/písku.

Ochrana - na cibuli při začínajícím poškození listů sáním, u zelí zabránit vniknutí do hlávek, kde jsou před účinky přípravků chráněny. Ochrana cílena na další druhy škůdců brukvovité zeleniny většinou reguluje i třásněnku.

Užitečné organismy

- výskyt mšic láká do porostů predátory (pestřenky, sluněčka, zlatoočky) i parazitoidy (mšicomary). Při nízkém výskytu mšic dokáží regulovat jejich početnost bez nutnosti ochrany, ale záleží na poměru mšic a užitečných organismů. S výskytem zápředníčka bude přibývat i jeho parazitodů.

Zápředníčků přibývá, mnohde více než 1 housenka/roslinu, za vysokých teplot je růst housenek urychlen, tomu odpovídá poškození listů během několika dní

Krytonosci při přemnožení poškozuji listy a další části, larvy škodí později v řapících

Světlá a starší tmavá vajíčka molic, ze kterých se budou brzy líhnout nymfy

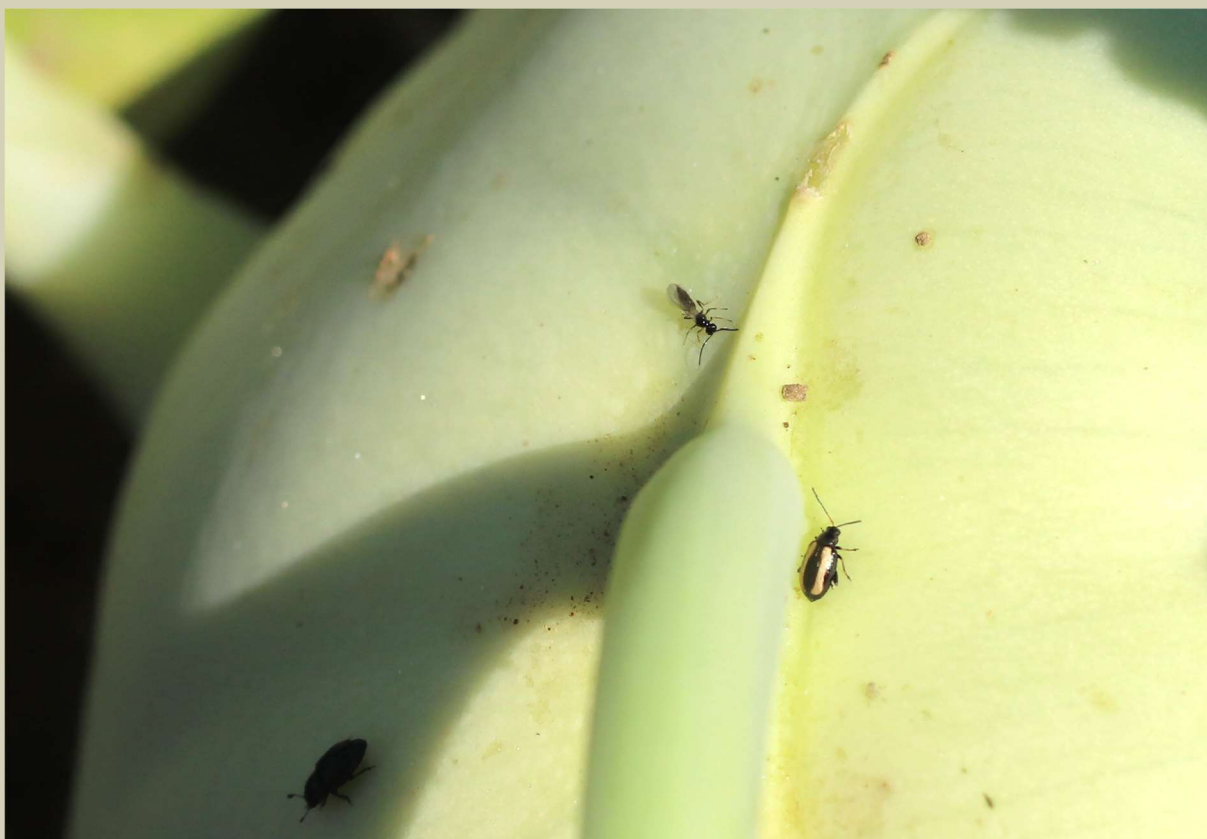
Na košťálech jsou vzácně chodbičkové miny vrtalek

V listech cibule světlé čárky a skvrny, uvnitř listu žlutooranžové housenky molíka česnekového, na polích neškodí, občas u drobných pěstitelů. Je i na česneku a dalších cibulovinách.

Začínající kolonie mšice zelné jsou vzácné, občas se mohou vyskytnout ve vyšším počtu v srdéčku

Dřepčík, mšicomar a blýskáček - občas je to zoologická

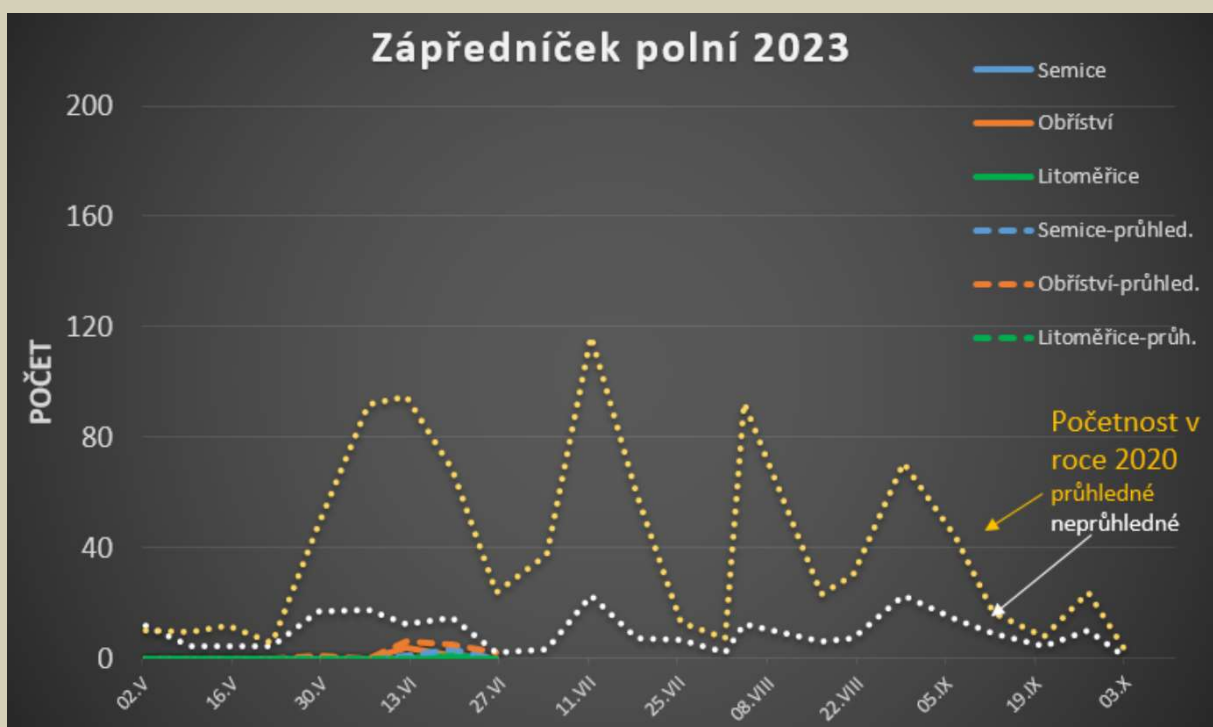
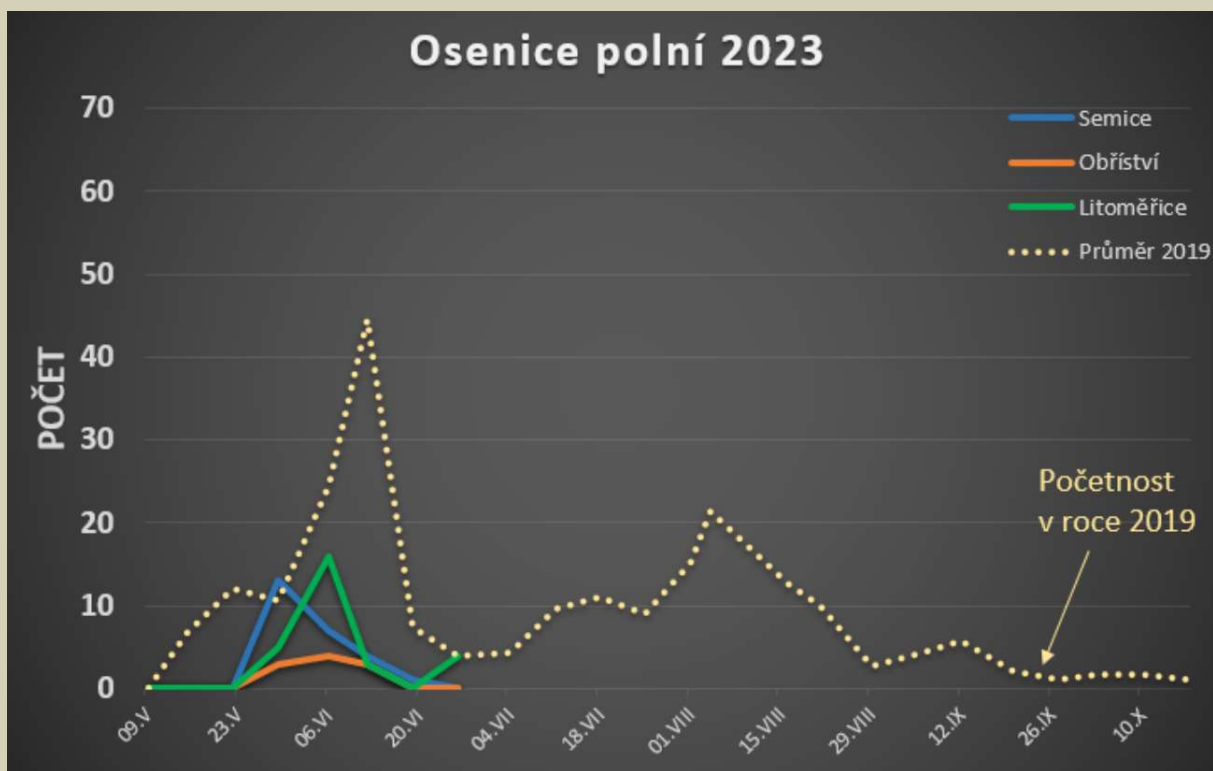
Nejen užitečný hmyz trpí nedostatkem potravy v podobě kvetoucích roslin, kde je to možné, tolerujte kvetoucí plevel, které bez zvýšených nákladů přilákají k porostům zelenin např. pestřenky redukující mšice

Odchyt **osenice polní** a **zápředníčka** do feromonových lapáků v roce 2023

- tečkovaně - průměrný odchyt v předchozích letech (průměr ze všech 3 lokalit)
- zápředníček - čárkovaná čára (průhledný lapák), plná čára (neprůhledný lapák) - rozdíly v odchycích na stejné lokalitě

Osenice - konec letu 1. generace, početnost podprůměrná

Zápředníček - dospělci ubylo (konec generace), další se budou brzy líhnout, do lapáků z neznámého důvodu zatím téměř nelétají (odchyty neodpovídají výskytu - mělo by být okolo 100 ks/týden), housenky - silný až kalamitní výskyt

Odchyt můry kapustové do feromonových lapáků v roce 2023

- tečkovaně - průměrný odchyt v roce 2021 (průměr ze všech 3 lokalit)
- početnost 1. generace nízká

